

**Сучасний стан та
перспективи законодавчого
забезпечення розвитку
сільськогосподарської
кооперації в Україні**

Анотація

Монографія є результатом комплексного дослідження сучасного стану та перспектив законодавчого забезпечення розвитку сільськогосподарської кооперації в Україні. Монографія орієнтована на широке коло читачів, які цікавляться питаннями розвитку сільськогосподарської кооперації: науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти, практикуючих юристів, фахівців аграрної галузі.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

О. Г. Хріщева

**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ
КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ**

Монографія

Одеса
2025

УДК 349.422.2:340.136(477)

X 938

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
(протокол № 4 від «25» листопада 2025 р.)*

Рецензенти:

Гафурова О. В., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри аграрного, земельного та екологічного права імені академіка В. З. Янчука, Національний університет біоресурсів і природокористування України;

Курман Т. В., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри земельного та аграрного права, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого;

Пащенко О. М., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін інституту права та безпеки, Одеський державний університет внутрішніх справ;

Масін В. М., кандидат юридичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри цивільно-правових дисциплін, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Хріщева О. Г.

X 938 Сучасний стан та перспективи законодавчого забезпечення розвитку сільськогосподарської кооперації в Україні : монографія / О. Г. Хріщева. – Одеса : Бондаренко М. О., 2025. – 164 с.

ISBN 978-617-8511-86-9

Монографія є результатом комплексного дослідження сучасного стану та перспектив законодавчого забезпечення розвитку сільськогосподарської кооперації в Україні. Монографія орієнтована на широке коло читачів, які цікавляться питаннями розвитку сільськогосподарської кооперації: науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти, практикуючих юристів, фахівців аграрної галузі.

УДК 349.422.2:340.136(477)

ISBN 978-617-8511-86-9

© Хріщева О. Г., 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
-----------------------	----------

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ

1.1.Поняття, правові ознаки та сутність сільськогосподарської кооперації.....	6
1.2.Сільськогосподарська кооперація на теренах України: генезис та еволюція становлення і функціонування.....	22
1.3.Зарубіжний досвід правового регулювання та розвитку сільськогосподарської кооперації	40
1.4.Сільськогосподарська кооперація як основа забезпечення продовольчої та екологічної безпеки на теренах України: правові аспекти.....	54

РОЗДІЛ 2.

СУЧАСНИЙ СТАН ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ

2.1.Специфіка загального та галузевого законодавства у сфері сільськогосподарської кооперації.....	68
2.2.Специфіка спеціального (кооперативного) законодавства України.....	81

РОЗДІЛ 3.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КООПЕРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ

3.1.Основні напрями вдосконалення загального та галузевого законодавства щодо розвитку сільськогосподарської кооперації	98
3.2.Перспективи розвитку спеціального законодавства України про сільськогосподарську кооперацію	108

ВИСНОВКИ.....	121
----------------------	------------

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	129
--	------------

ПЕРЕДМОВА

Сільськогосподарська кооперація, яка є основою розвитку національної сільськогосподарської галузі, має важливе значення для економічного та соціального піднесення України, особливо у воєнний та повоєнний часи.

На сучасному етапі, який характеризується значною кількістю причин, що обумовлюють стримування піднесення сільськогосподарської кооперації на теренах нашої держави, серед яких: слабка матеріально-технічна база, низький рівень кооперативної освіти українців, нерозгалужена система сільськогосподарських дорадчих служб, відсутність належної державної підтримки кооперативного сектору економіки тощо, законодавче забезпечення у сфері сільськогосподарської кооперації зазнало істотного оновлення: 15 листопада 2020 року було введено в дію Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» у новій редакції, який передбачив багато кооперативних новел та зумовив подальше внесення змін до низки інших нормативно-правових актів, що стосуються різноманітних аспектів функціонування сільськогосподарських кооперативів: Закону України «Про кооперацію», Цивільного кодексу України та інших.

Втім, незважаючи на оновлення, законодавче забезпечення у сфері сільськогосподарської кооперації, яке представлено нормами загального, галузевого та спеціального (кооперативного) законодавства, не позбавлено низки недоопрацювань, які негативно позначаються на стані сільськогосподарської кооперації в Україні.

Так, недоопрацювання кооперативного законодавства, яке зазнало найбільшої модернізації, вбачаємо зокрема у значній корпоратизації, відсутності норм, присвячених охороні навколишнього природного середовища, положень, які б закріплювали орієнтованість сільськогосподарської кооперації на забезпечення продовольчої та екологічної безпеки держави, неповноцінному орієнтуванні спеціального законодавства про сільськогосподарську кооперацію на забезпечення сталого сільського господарства, недостатній увазі до питання забезпечення гендерної рівності у сільськогосподарських кооперативах тощо.

Доцільно зазначити, що впродовж останніх п'яти років спостерігається незначний науковий інтерес до питання пошуку перспективних напрямів та обґрунтування пропозицій відносно вдосконалення законодавчого забезпечення розвитку сільськогосподарської кооперації в Україні.

Саме тому існує нагальна потреба у комплексному дослідженні сучасного стану та перспектив законодавчого забезпечення розвитку

сільськогосподарської кооперації в Україні із формуванням пропозицій щодо вдосконалення загального, галузевого та спеціального законодавства задля того, щоб у подальшому в умовах реалізації євроінтеграційних процесів кооперація на селі, наблизившись до європейської моделі, функціонувала ефективно та безперешкодно, сприяла досягненню сталого сільського господарства на теренах України, забезпечувала підвищення показників діяльності реально діючих сільськогосподарських кооперативів, які впроваджують гендерно орієнтований підхід із одночасним забезпеченням продовольчої та екологічної безпеки країни, зокрема у повоєнний час, що обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

У рамках цієї монографії проаналізовано та удосконалено визначення понять «кооперація» та «сільськогосподарська кооперація», охарактеризовано правові ознаки та сутність сільськогосподарської кооперації, досліджено генезис та еволюцію становлення і функціонування сільськогосподарської кооперації на теренах України, узагальнено зарубіжний досвід правового регулювання та розвитку сільськогосподарської кооперації, окреслено можливості його використання в Україні, розглянуто правові аспекти сільськогосподарської кооперації як основи забезпечення продовольчої та екологічної безпеки на теренах України, розкрито специфіку загального та галузевого законодавства у сфері сільськогосподарської кооперації, охарактеризовано специфіку спеціального (кооперативного) законодавства України, окреслено основні напрями та перспективи вдосконалення загального та галузевого законодавства щодо розвитку сільськогосподарської кооперації в Україні, а також визначено перспективи розвитку спеціального законодавства України про сільськогосподарську кооперацію та розроблено пропозиції щодо його удосконалення.

Видання орієнтоване на широке коло читачів, які цікавляться питаннями розвитку сільськогосподарської кооперації: науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти, практикуючих юристів, фахівців аграрної галузі.

Подяка ректору ОНУ імені І. І. Мечникова, д.ю.н., проф. Трубі Вячеславу Івановичу.

Щира вдячність рецензентам цієї монографії: д.ю.н., проф. Гафуровій Олені Вікторівні, д.ю.н., проф. Курман Тетяні Вікторівні, к.ю.н., доц. Пащенко Олександрю Миколайовичу, к.ю.н., доц. Масіну Віктору Миколайовичу, моєму науковому наставнику.

Безмежна вдячність рідним та близьким за підтримку.

Присвячую цю монографію моїм батькам.

[Перейти на сайт](#) →